

УЛІТІНА Катерина Анатоліївна,

*асистент кафедри методики професійного
навчання*

*Миколаївського національного аграрного
університету*

(м. Миколаїв, Україна)

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Умови сучасного суспільства висувають нові вимоги до якості професійної освіти і вимагають від вищої освіти високо кваліфікованого фахівця, який здатний вирішувати основні професійні завдання і бути при цьому цілеспрямованим, активним, ініціативним, відповідальним, мати вміння працювати в команді і взаємодіяти з людьми, мати покликання до своєї роботи, мотивацію до навчання протягом усього життя.

Вступ України в Болонський процес позначило перехід до нової системи оцінки якості випускників вузів, заснованої на компетентнісному підході. Результатом професійної освіти повинен стати компетентний фахівець, що опанував в процесі навчання загальні і професійні компетенції.

У зв'язку з цим, проблема пошуку нових методів, технологій розвитку професійної компетентності майбутніх психологів, а також проблема розробки компетентнісної моделі психолога, заснованої на єдності професійних знань, умінь, досвіду, особистісних якостей і ціннісних орієнтацій, має велику соціальну значимість.

Нові тенденції в розвитку освіти торкнулися і психологічної освіти і позначили необхідність удосконалення процесу професійної підготовки психологів відповідно до нових вимог сучасності і принципами компетентнісного підходу.

У наукових працях обґрунтовано психолого-педагогічні умови формування професійних компетентностей, що особливо значущі для реалізації виробничих функцій діяльності психолога: комунікативної (С.Демченко, Н.Завіниченко, Є.Кузьмін, С.Макаренко, Т.Ніколаєва, Є.Сидоренко), інформаційної (Н.Насирова, С.Сисоєва), соціально-психологічної (С. Архипова, І. Кох, Л. Лепіхова, Л. Петровська), психологічної (А. Деркач, В. Зазикін, Л. Мітіна), життєвої (С. Литвин-Кіндратюк, Л. Сохань, І. Єрмаков) тощо.

Проблеми підвищення рівня професійної підготовки практичних психологів досліджували О.Бондаренко, Л.Долинська, В.Панок, Н.Пов'якель, Ю.Приходько, Л.Карамушка, С.Максименко, В.Семиченко, Н.Чепелева, Т.Яценко та ін. В.В. Ковальчук розглянув питання сутнісно-змістовної характеристики категорії «професійна компетентність» як показника рівня фахової підготовки студентів.

Багато авторів відзначають, що професійна підготовка психологів відчуває значні труднощі, до яких відносяться велика кількість випускників психологічних спеціальностей і низька якість їх підготовленості, низький відсоток працевлаштування за фахом і свідома відмова студентів від професійної діяльності психолога (А.І. Донцов, Л.Д. Колесникова, В.А. Фокін, Т.І. Чиркова та ін.). Сьогодні як ніколи актуальна проблема підвищення якості професійної підготовки психологів. У зв'язку з новими тенденціями в розвитку професійної освіти особливе місце в ряду проблем підготовки психологів займає проблема відсутності орієнтовної основи навчально-професійної діяльності у вигляді компетентнісної моделі фахівця.

Необхідно відзначити, що формування і розвиток професійної компетентності спеціаліста відбувається протягом всього його професійного життя. Для вирішення цієї проблеми необхідна стратегія, яка передбачає: цілісність, безперервність і спадкоємний взаємозв'язок всіх дисциплін підготовки фахівців; спрямованість змісту навчального матеріалу, форм, методів і засобів навчання кожної дисципліни на становлення і розвиток

професійної компетентності; відображення в кожній з дисциплін підготовки фахівців компонентів їх професійної діяльності шляхом вирішення завдань, що моделюють, що імітують або відображають професійну діяльність;

Ключовими моментами у формуванні професійної компетентності при підготовці фахівців у ВНЗ є:

- отримання і засвоєння теоретичних і практичних знань в процесі навчання у вузі;
- використання в вузі інноваційних (інтерактивних) методів навчання (круглий стіл, прес-конференції, дискусії, ділові ігри, проблемні лекції, колективно-групова робота, метод контрольних питань, евристичні бесіди і т.д.);
- участь в конференціях, олімпіадах;
- прослуховування лекцій і відвідування консультацій досвідчених фахівців;
- різні навчальні курси, курси за вибором;
- метод портфоліо (фіксування і оцінка накопичених студентом знань, умінь, досвіду, досягнень в різноманітних видах діяльності, оцінка професійного рівня і визначення напрямку подальшого професійного розвитку).

На основі аналізу позицій науковців-дослідників проблеми компетентнісного підходу, проблем професійної компетентності спеціаліста, можна зробити висновок, що професійна компетентність майбутніх психологів – це загальна здатність і готовність, яка ґрунтується на знаннях, вміннях, здібностях, цінностях, ставленні та досвіду, які дають можливість, використовуючи педагогічні технології роботи з клієнтом, вирішувати професійні завдання у типових і нестандартних ситуаціях у процесі професійної практики.

Впровадження компетентнісного підходу у процес професійної підготовки майбутніх психологів означає формування комплексу

професійних компетенцій фахівця – загально-теоретичних і практико-орієнтованих.